

ISTRAŽIVANJE POTREBA
MLADIH NA PODRUČJU
GRADA PLOČA 2022.
GODINE

Izveštaj o rezultatima anketnog upitnika

Nikola Baketa

17.12.2022.

Sadržaj

Uvod.....	2
Sociodemografske karakteristike.....	3
Materijalno stanje.....	4
Mladi i budućnost	10
Grad Ploče – problemi i rješenja.....	15
Informiranje	25
Zaključak i preporuke.....	26
Popis literature.....	29

Uvod

Istraživanje potreba mladih u Pločama provedeno je s ciljem prikupljanja podataka o mladima u okviru projekta *Europe Goes Local* te informirane i kvalitetne izrade lokalnog programa za mlade. Anketnim upitnikom prikupljeni su sociodemografski podaci o mladima, informacije o njihovom materijalnom stanju, školovanju i zaposlenju, planovi za budućnost i aspiracije, problemi s kojima se susreću u svojem svakodnevnom životu u Pločama te na koji način pristupaju njihovom rješavanju, kako provode slobodno vrijeme te na kraju na koji se način i koliko informiraju.

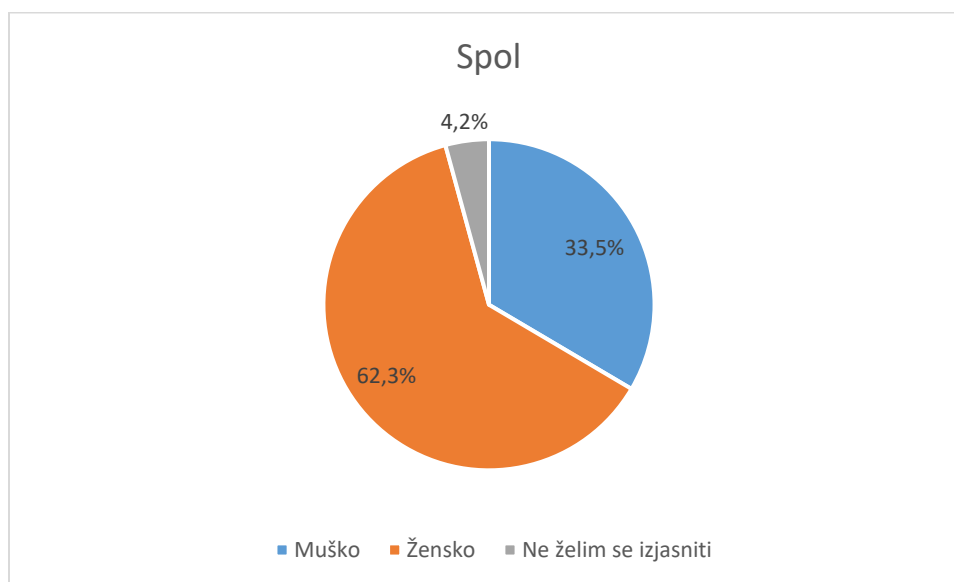
Ciljana skupina bili su mladi u dobi od 15 do 30 godina. Premda definicija mladih u Hrvatskoj isključuje one koji su već napunili 30 godina, u ovom slučaju su u izvještavanje uključeni i odgovori dvoje ispitanika/ca koji su već napunili 30 godina, kako bi se dobila i perspektiva osoba koje su tijekom posljednjih dvanaest mjeseci izašle iz skupine mladih. Isto tako, uključeni su i odgovori dvanaest ispitanika/ca koji imaju napunjenih 14 godina, a koji će uskoro postati dio skupine mladih prema dobnoj granici.

Istraživanje je provedeno u razdoblju od 12. listopada do 24. studenog 2022. godine. Anketa je bila izrađena u online obliku, a ispunjavanje je bilo anonimno. Ukupno je anketi pristupilo 219 ispitanika/ca, a iz analize su isključeni ispitanici/ce stariji od 30 i mlađi od 14 godina, kao i ispitanici/ce koji nisu odgovorili na više pitanja. Iz tih je razloga na kraju ukupan broj ispitanika/ca bio 212.

Sociodemografske karakteristike

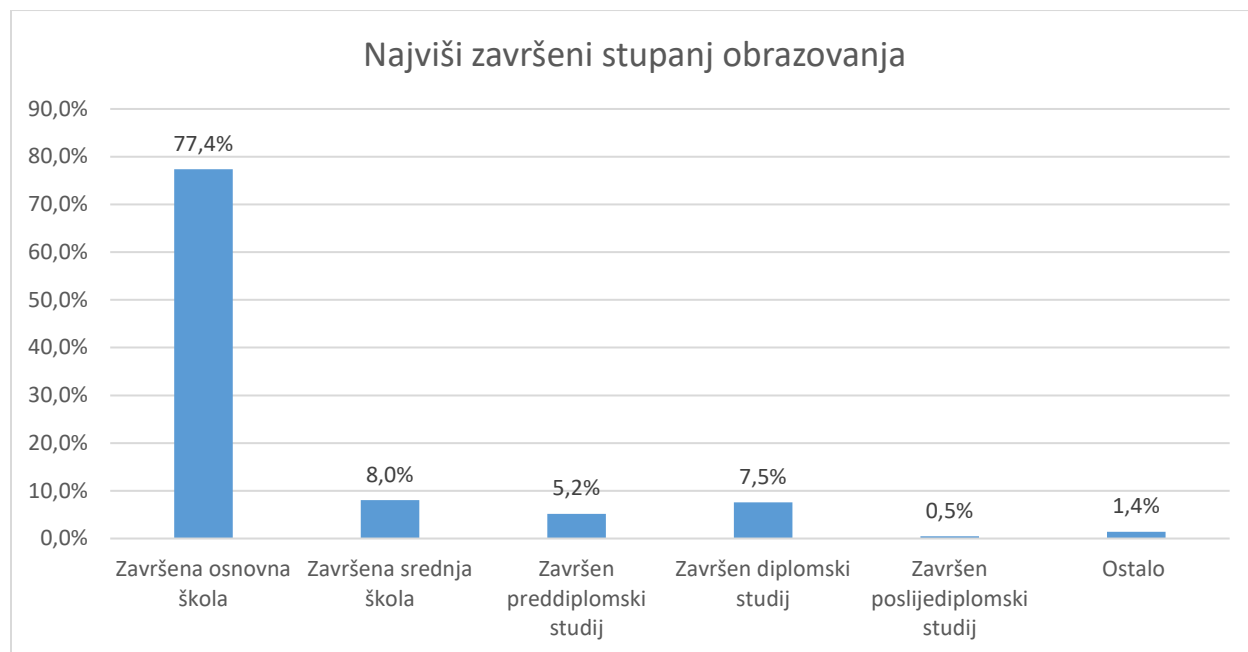
Među 212 ispitanika/ca koji su ispunili upitnik bilo je 33.5% osoba muškog spola, 62.3% ženskog, a nije se htjelo izjasniti njih 4.2%. U pogledu njihovog statusa veze, nešto manje od trećine ispitanika/ca je navelo da su sami, njih 21.2% da su u vezi, 6.1% u braku, 1.4% u izvanbračnoj zajednici, a 0.5% je u životnom partnerstvu. Na ovo pitanje 5.2% njih se nije željelo izjasniti, a 2.8% je odabralo opciju 'ostalo'. Pri tome, pet ispitanika je pri odabiru opcije 'ostalo' upisalo odgovor 'komplicirano'. Gotovo nitko od ispitanika/ca koji su pristupili anketi nema djece. Svega njih 3.8% navodi da ima jedno dijete, 0.5% ih ima dvoje, petero ili šestero djece. Konačno, tek nešto manje od 2% ispitanika/ca su osobe s invaliditetom.

Grafikon 1. Spol ispitanika

Prema dobnoj strukturi, najviše ispitanika/ca je u dobnoj kategoriji od 14 do 18 godina i to njih 81.1%. Niti jedan od ispitanika/ca nema 19 ili 20 godina, dok njih 6.6% ima između 21 i 25 godina, a njih 12.3% navršilo je između 26 i 30 godina. Najveći broj ispitanika/ca (77.4%) završio je osnovnoškolsko obrazovanje tj. trenutno pohađa srednju školu. Njih 8% završilo je srednju školu, 5.2% preddiplomski studij, 7.5% koji su završili diplomski studij, i 0.5% poslijediplomski studij. Iz ovoga je jasno vidljivo da su ispunjavanju ankete pristupili pretežito srednjoškolci/ke te ovaj podatak treba imati na umu prilikom tumačenja daljnjih rezultata.

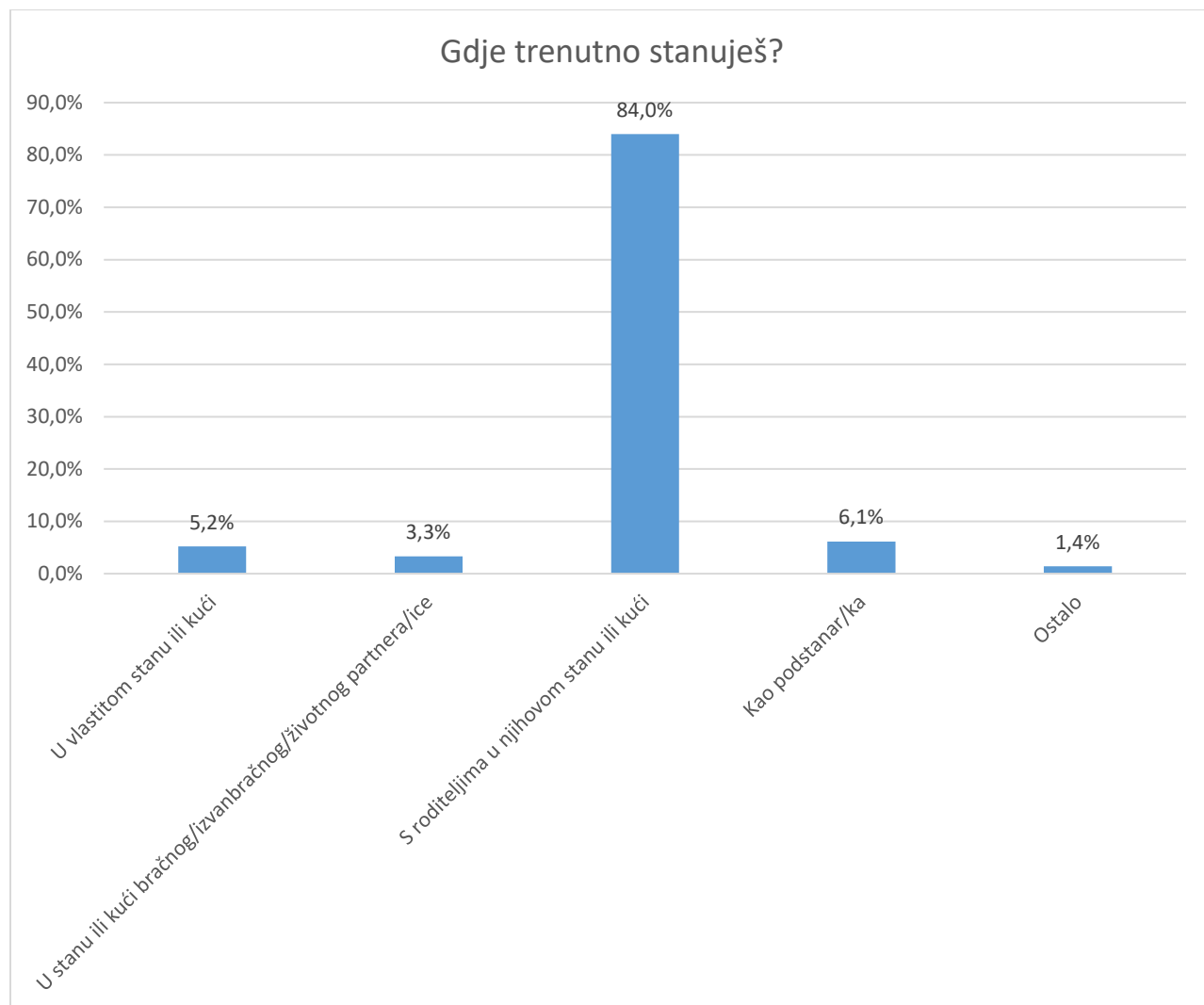
Grafikon 2. Najviši završeni stupanj obrazovanja

Materijalno stanje

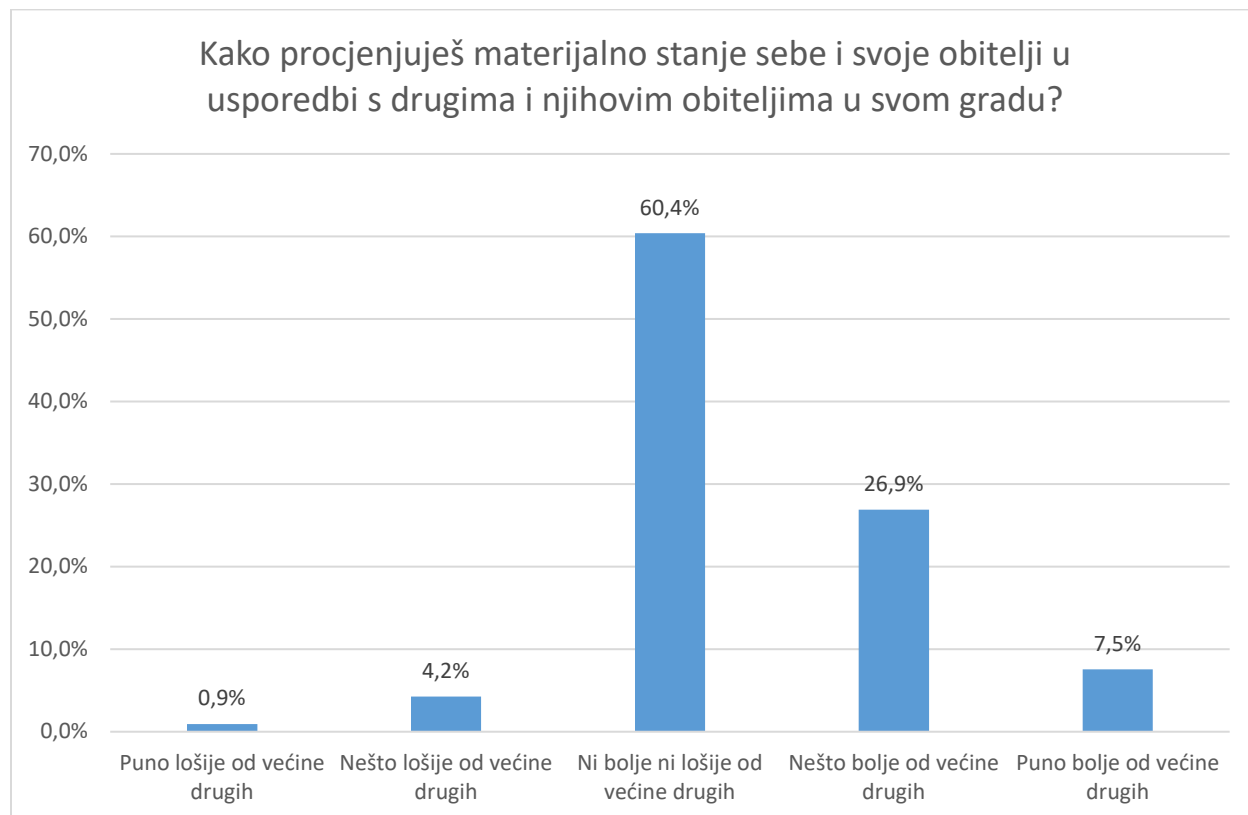
U istraživanjima mladih (Ilišin i Spajić-Vrkaš, 2017., Gvozdanović et al., 2019.) stambeno pitanje često se pokazuje iznimno problematičnim za dobnu skupinu mladih. U slučaju grada Ploče, 84% ispitanika/ca živi s roditeljima, 6.1% žive kao podstanari, 5.2% ih živi u vlastitoj nekretnini, 3.3% u stanu ili kući partnera. Opciju 'ostalo' odabralo je 1.4% ispitanika/ca, s odgovorima kao 'nigdje' ili 'kod bake'. Ovakva distribucija odgovora ne iznenađuje, s obzirom da se pretežito radi o osobama koje i dalje pohađaju srednju školu te nisu započele sa samostalnim stanovanjem izvan roditeljskog doma.

Grafikon 3. Stambeni status ispitanika

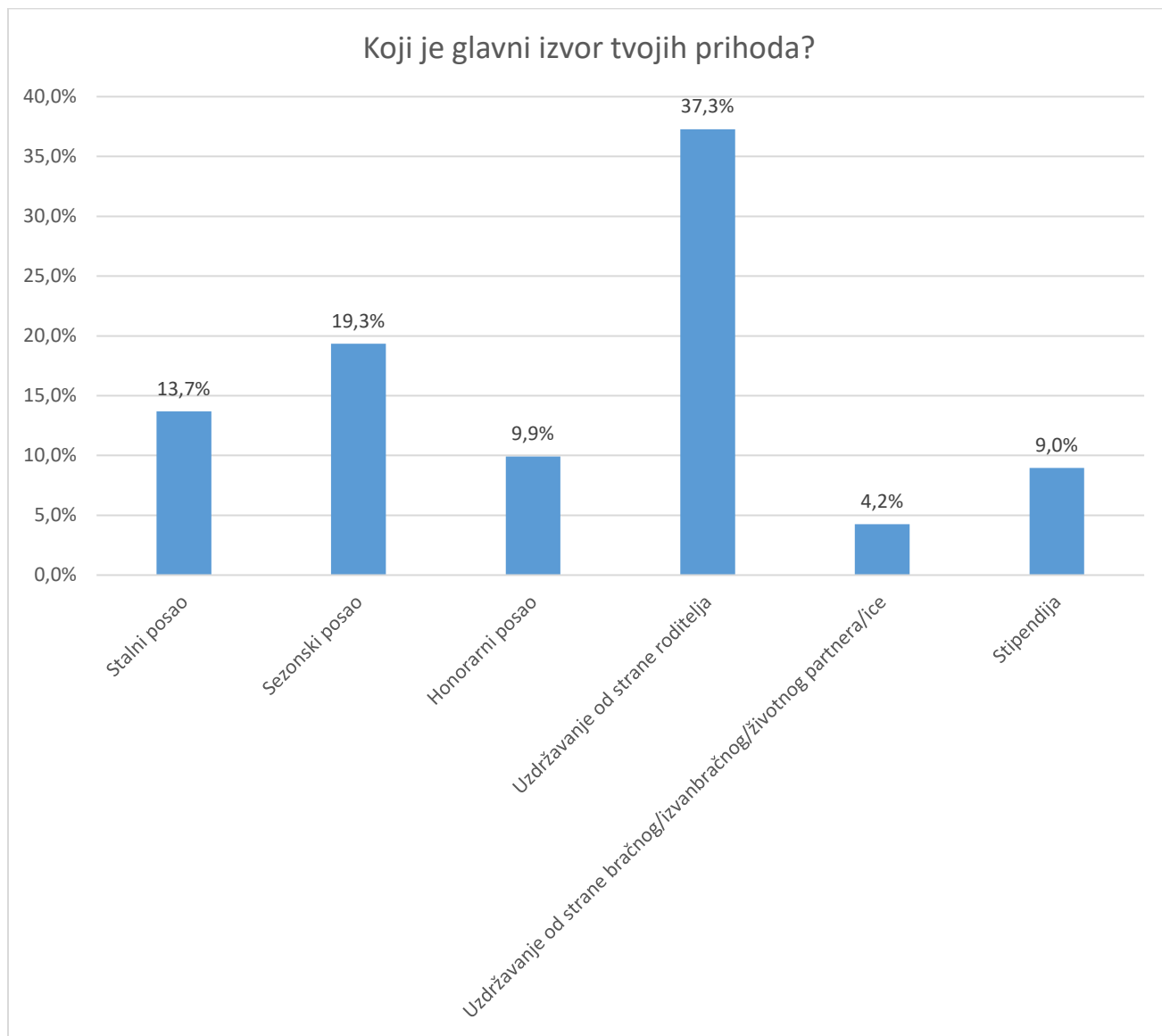
Uz stanovanje, mladi su procjenjivali i materijalno stanje sebe i svoje obitelji u odnosu na druge u svom gradu. Najviše ispitanika/ca smatra da su materijalnog stanja kao većina njihovih sugrađana, a nešto manje od trećine procjenjuje da im je materijalno stanje nešto bolje kada se usporede s drugima. Da su u puno boljoj poziciji od drugih vezano uz materijalno stanje smatra njih 7.5%. S druge strane, tek nešto više od 5% smatra da su u nešto lošijoj situaciji ili puno lošijoj materijalnoj situaciji od drugih.

Grafikon 4. Procjena materijalnog stanja

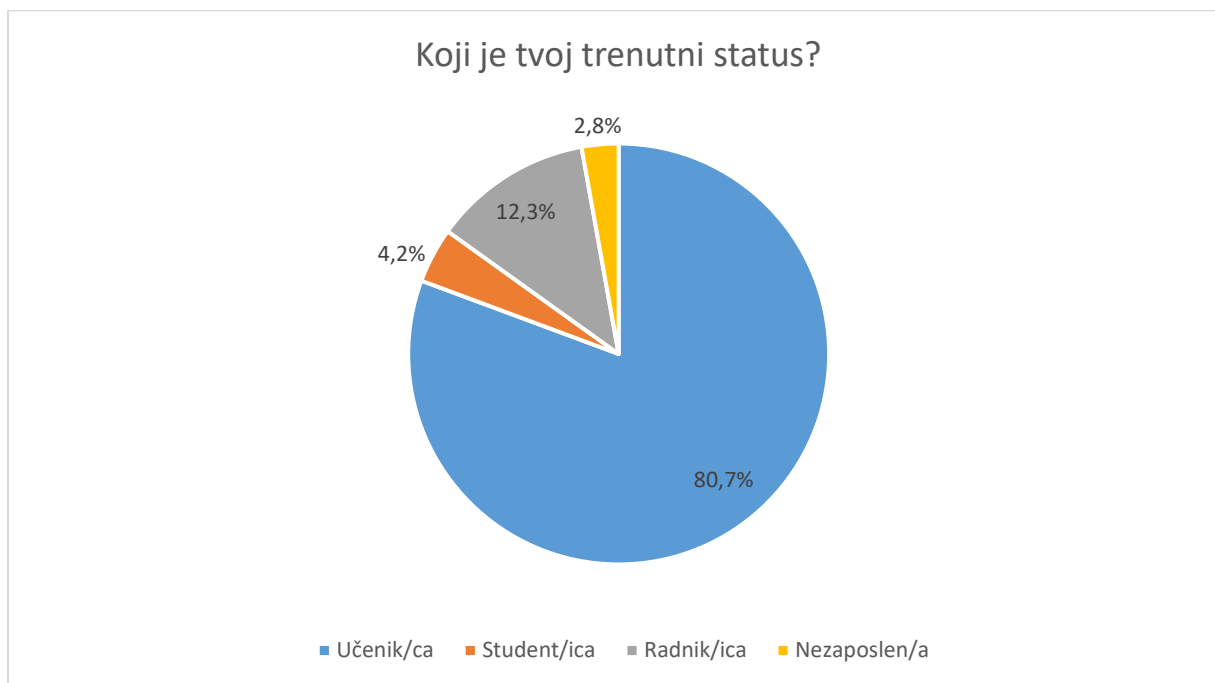
Nadalje, mlade se tražilo da procjene svoja tri glavna izvora prihoda. Izvori prihoda koji su ispitanici označili kao primarni prikazani su u grafikonu 5. Najviše ih je uzdržavano od strane roditelja, nakon čega slijede sezonski posao, stalni posao, honorarni posao, stipendija, uzdržavanje od strane partnera, naknada za nezaposlene te socijalna pomoć. Kao drugi i treći izvor prihoda najviše su se isticali sezonski posao i honorarni posao, kao i uzdržavanje od roditelja, što pokazuje kako postoji dio mladih koju su u procesu osamostaljivanja i oslanjaju se na materijalnu pomoć obitelji uz to što imaju i kratkotrajne poslove.

Grafikon 5. Glavni izvori prihoda

Kako je uvodno napomenuto vezano za dobnu strukturu, većina ispitanika je u dobi koja sugerira da se radi o srednjoškolicima. U skladu s tim treba promatrati i prethodne podatke o izvorima prihoda mladih, a podaci vezani uz njihov radni i obrazovni status ukazuju na to da je među ispitanicima njih 80.7% u statusu učenika, 12.3% ih je u radnom odnosu, da su njih 4.2% studenti/ce te da je nezaposlenih 2.8%. Uz to, oni koji se još školuju (bilo da studiraju ili pohađaju srednju školu) većinom (55.6%) ne rade i ne traže posao, a njih 6.1.% ne radi, ali traži posao. U konačnici, dio njih radi povremeno ili redovito. Naime, oko trećine njih uz školovanje radi povremeno, a 8.3% redovito.

Grafikon 6. Radni i obrazovni status ispitanika

Od onih ispitanika/ca koji su naveli kako su u radnom odnosu (što je njih 12.3% od ukupnog uzorka) 61.5% ih radi na neodređeno, a 38.5% njih radi na određeno vrijeme. Pri tome, najčešće su zaposleni/e u velikom poduzeću privatnog vlasnika (23.1%) i u javnom sektoru (23.1%), zatim u mikro poduzeću ili obrtu privatnog vlasnika (19.2%), u malom poduzeću ili obrtu (11.5%). Po dvoje ispitanika/ca zaposleno je u srednjem poduzeću privatnog vlasnika ili su (su)vlasnici/e su poduzeća, obrta ili OPG-a. Također, dvoje ispitanika/ca je odabralo opciju 'ostalo' te su naznačili kako rade u kafiću.

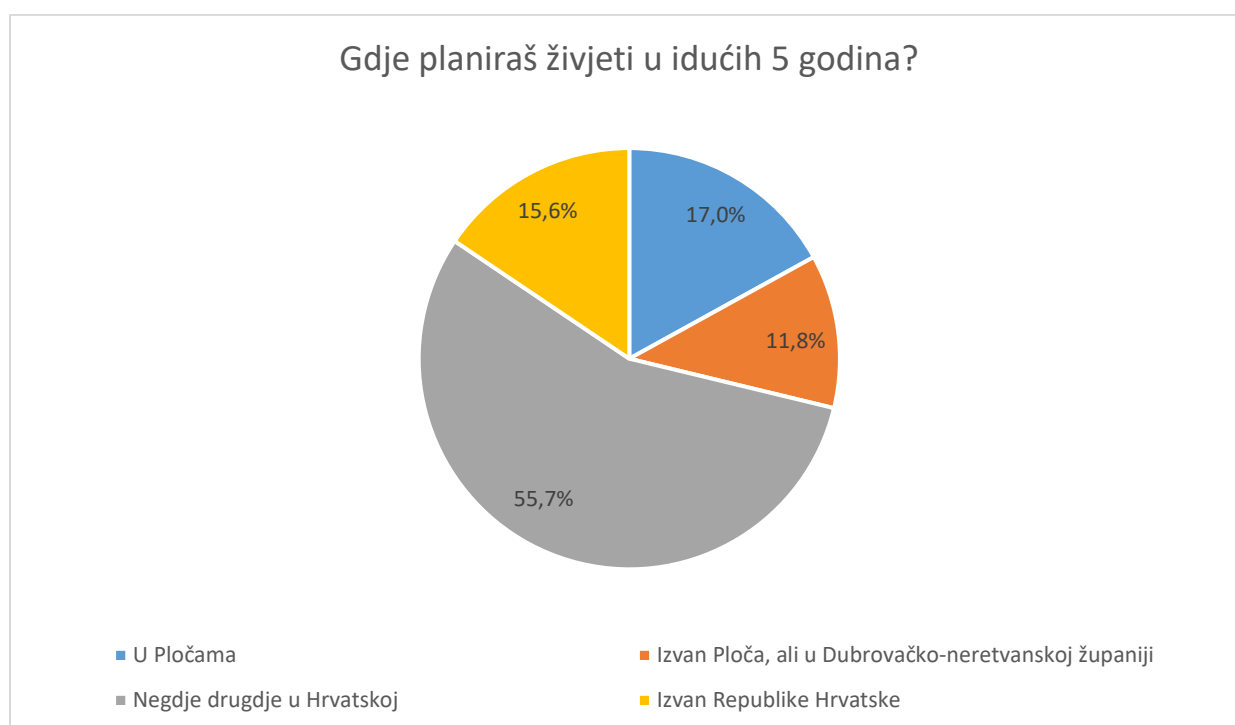
Od šest nezaposlenih mladih u ovom uzorku, dvoje nema posao kraće od šest mjeseci, dvoje je nezaposleno između šest i 12 mjeseci, a dvoje duže od 24 mjeseca. Od njih ukupno šest ih četvero traži, a dvoje ne traži posao. Kada ih se pitalo pod kojim bi uvjetima prihvatili posao izvan svoje struke, dvoje bi

pristalo ako je posao dobro plaćen, jedan ako je posao zanimljiv i poticajan, jedan ako je bilo kakav posao na neodređeno vrijeme, dok je jedan ispitanik stava kako mu je neprihvatljiv bilo kakav posao izvan struke.

Mladi i budućnost

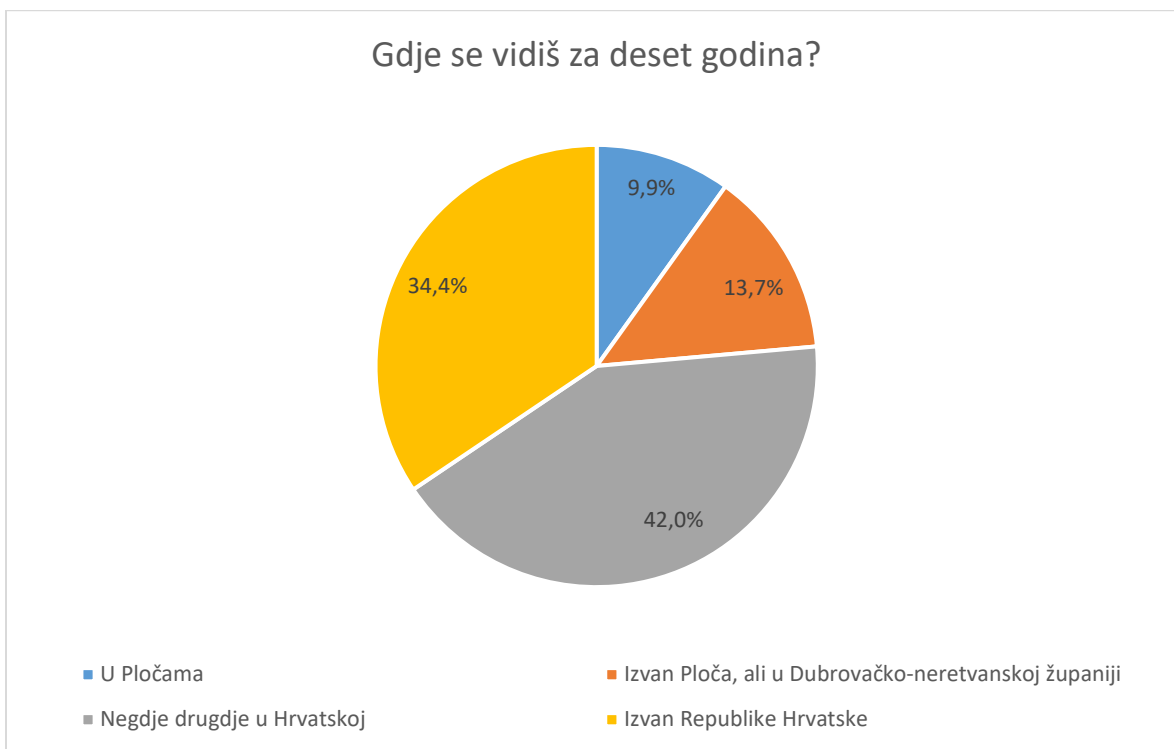
Pitanje gdje mladi vide svoju budućnost važan je uvid u razinu zadovoljstva trenutnim životom s obzirom na kontekst u kojem žive. Pitanje perspektive mladih u Pločama u idućih 5 ili 10 godina vrlo je važno za daljnji razvoj lokalne sredine, sadržaja koji se nude i mjera kojima se nastoji zadovoljiti potrebe onih koji namjeravaju ostati u Pločama tj. pridobiti na ostanak one koji razmišljaju o napuštanju Ploča iz različitih razloga. U tom pogledu bilo je važno ispitati gdje se mladi vide u idućih 5 ili 10 godina te koje vrste potpora smatraju važnim za podizanje kvalitete života. U Pločama u idućih pet godina planira ostati 17% mladih koji su ispunili anketu, dok njih 11.8% planira otići iz Ploča, ali će ostati u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Najveći udio ispitanika/ca, njih 55.7%, planira se preseliti negdje drugdje unutar granica Hrvatske, a njih 15.6% planira ići van zemlje.

Grafikon 7. Planirano prebivalište u idućih 5 godina

U desetogodišnjoj perspektivi odgovori su sličnog smjera, ali znatno raste postotak onih koji se vide izvan Republike Hrvatske, njih 34.4%. Najveći udio ispitanika planira živjeti negdje drugdje u Hrvatskoj, a nešto manje od 14% se vidi izvan Ploča, ali u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. U Pločama se za 10 godina vidi tek 9.9% ispitanika/ca.

Grafikon 8. Viđenje mjesta stanovanja za deset godina

Ukupno, podaci pokazuju kako manji broj mladih planira ostati u gradu Ploče, ali treba uzeti u obzir i da se radi prvenstveno o srednjoškolcima, koji svoju perspektivu promatraju u vidu budućih obrazovnih aspiracija. U upitniku je postavljeno pitanje o potencijalnim razlozima zbog kojih se u petogodišnjoj ili desetogodišnjoj perspektivi ne vide u Pločama. Mladi su trebali procijeniti pomoću ocjena od jedan do pet, pri čemu jedan znači 'uopće ne', a pet 'u potpunosti da'. Pitanje je postavljeno svim ispitanicima/cama koji su naveli da se ne vide u Pločama u idućih 5 ili 10 godina.

Kao što je vidljivo u tablici 1., najčešći razlog koji ispitanici navode da je u potpunosti ili uglavnom važan za njihovu odluku odnosi se na nedostatak prilika za daljnje obrazovanje i usavršavanje. Odmah nakon toga slijedi nedostatak zabavnih sadržaja, koje ističe 62% mladih. Nešto manje od polovice njih odabralo je i nemogućnost pronalaska posla, a nešto manje od toga nedostatak sportskih te kulturnih sadržaja. Oko trećine ih je odabralo nemogućnost pokretanja vlastitog posla, a nešto manje od trećine navelo je

nemogućnost rješavanja stambenog pitanja. S obzirom na činjenicu kako je većina ispitanika/ca tek završila osnovnoškolsko obrazovanje, treba biti oprezan u interpretaciji manjeg broja mladih koji kao važne ili u potpunosti važne razloge navode nemogućnost rješavanja stambenog pitanja i pronalaska posla, budući da se dio njih nije još susreo s pitanjem selidbe iz roditeljskog doma ili potragom za poslom. Neadekvatnu prometnu povezanost kao u potpunosti i uglavnom važan razlog navodi 21.1% mladih, a najmanje ih kao razlog ističe nedostupnost sadržaja ili infrastrukture za osobe s invaliditetom.

Tablica 1. Razlozi za odluku o napuštanju Ploča

U kojoj mjeri su navedeni razlozi važni za tvoju odluku o napuštanju Ploča u idućih 5 ili 10 godina?	Uopće ne	Uglavnom ne	Ne mogu procijeniti	Uglavnom da	U potpunosti da
Nemogućnost pronalaska posla	10.3%	12.4%	32.0%	26.8%	18.6%
Nemogućnost pokretanja vlastitog posla /obrta, OPGa, startupa)	14.9%	15.5%	37.6%	19.6%	12.4%
Nemogućnost rješavanja stambenog pitanja	18.6%	17.5%	37.6%	18.0%	8.2%
Nedostatak prilika za daljnje obrazovanje ili usavršavanje	7.2%	6.2%	20.1%	31.4%	35.1%
Neadekvatna prometna povezanost	16.5%	19.6%	42.8%	13.4%	7.7%
Nedostupnost sadržaja i/ili infrastrukture za osobe s invaliditetom	30.4%	13.4%	41.8%	9.8%	4.6%
Nedostatak sportskih sadržaja	17.5%	19.1%	24.7%	20.1%	18.6%
Nedostatak kulturnih sadržaja	12.9%	20.1%	29.4%	21.6%	16.0%
Nedostatak zabavnih sadržaja	6.2%	11.3%	20.6%	28.9%	33.0%

Mlade koji su u upitniku označili kako se za pet ili deset godina ne vide u Pločama pitalo se u kojoj bi mjeri neke odluke utjecale na njihovu eventualnu odluku o ostanku. Najviše ispitanika, njih 53.1%, navelo je da bi uglavnom ili u potpunosti na njihovu odluku o ostanku utjecala mjera financijske pomoći za novorođeno dijete. Nakon toga slijedi 44.8% ispitanika koji smatraju da bi uglavnom ili u potpunosti na njihovu odluku utjecala prihvatljiva cijena vrtića. Mjere financijske pomoći za pokretanje vlastitog obrta, OPG-a ili startupa, te financijske pomoći za gradnju stambenog objekta kao djelomično ili u potpunosti važne za odluku o ostanku vidi jednak postotak mladih, njih 43.3%. Nešto manje od 43% je naznačilo mjeru kojom bi im se osiguralo mjesta u dječjim vrtićima uglavnom ili u potpunosti utjecajnom na odluku o ostanku, nešto manje od 42% na isti način vidi mjeru povoljnog najma poslovnog prostora. Slijede mjera financijske pomoći za kupnju građevinskog zemljišta ili stambenog objekta, s 41.2%, te mjera kojom bi se unaprijedila prometna povezanost s 38.7%. Kao najmanje važne mjere za njihovu odluku o ostanku ispitanici/ce vide

pojedine mjere povezane s rješavanjem stambenih pitanja, to jest, najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom i najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom uz mogućnost otkupa.

Tablica 2. Mladi koji planiraju otići – utjecaj mjera

S obzirom da se ne vidiš u Pločama, koliko bi na tvoju odluku o ostanku u Pločama utjecale navedene mjere?	Uopće ne bi utjecalo	Uglavnom ne bi utjecalo	Ne mogu procijeniti	Uglavnom bi utjecalo	Znatno bi utjecalo
Najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom (tzv. POS stanovi)	15.5%	13.4%	49.0%	15.5%	6.7%
Najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom (tzv. POS stanovi) uz mogućnost otkupa	15.5%	10.3%	51.0%	14.9%	8.2%
Financijska pomoć za gradnju stambenog objekta	10.8%	8.8%	37.1%	26.3%	17.0%
Financijska pomoć za kupnju građevinskog zemljišta ili stambenog objekta	11.3%	8.8%	38.7%	23.7%	17.5%
Povoljan najam poslovnog prostora	8.2%	10.8%	39.2%	21.1%	20.6%
Unaprjeđenje prometne povezanosti s okolnim mjestima	13.9%	10.3%	37.1%	22.7%	16.0%
Financijska pomoć za pokretanje vlastitog obrta, OPG-a ili startupa	9.3%	10.3%	37.1%	21.1%	22.2%
Osiguravanje mjesta u dječjem vrtiću	11.9%	7.7%	37.6%	18.6%	24.2%
Prihvatljiva cijena dječjeg vrtića	12.9%	8.8%	33.5%	20.6%	24.2%
Financijska pomoć za novorođeno dijete	10.8%	6.2%	29.9%	18.6%	34.5%

Mlade koji su naveli kako planiraju ostati u Pločama u idućih pet ili deset godina pitalo se koliko su im važne potpore vidljive u tablici 3. Treba napomenuti da je takvih samo 18, a među njima je najviše ispitanika/ca koji su kao u potpunosti važno ili važno procijenili dobivanje financijske pomoći za novorođeno dijete, slijedi unaprjeđenje prometne povezanosti s okolnim mjestima i osiguravanje prihvatljive cijene dječjeg vrtića. Nakon toga je istaknuta važnost osiguravanja mjesta u vrtićima, financijska pomoć za pokretanje vlastitog posla, mjera financijske pomoći za kupnju građevinskog zemljišta ili stambenog objekta, te povoljan najam poslovnog prostora i financijska pomoć za gradnju objekata. Najmanju važnost dali su mjerama vezanim za najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj

društveno poticajnom stanogradnjom te mjeru koja bi im omogućila najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom uz mogućnost otkupa.

Tablica 3. Mladi koji ostaju – važnost mjera

S obzirom da namjeravaš ostati u Pločama, koliko su ti važne iduće vrste potpora?	Uopće mi nije važno	Nije mi važno	Ne mogu procijeniti	Važno mi je	U potpunosti mi je važno
Najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom (tzv. POS stanovi)	0.0%	11.1%	33.3%	44.4%	11.1%
Najam stana u višestambenoj zgradi izgrađenoj društveno poticajnom stanogradnjom (tzv. POS stanovi) uz mogućnost otkupa	0.0%	5.6%	27.8%	44.4%	22.2%
Financijska pomoć za gradnju stambenog objekta	16.7%	5.6%	11.1%	50.0%	16.7%
Financijska pomoć za kupnju građevinskog zemljišta ili stambenog objekta	5.6%	0.0%	16.7%	44.4%	33.3%
Povoljan najam poslovnog prostora	0.0%	11.1%	22.2%	50.0%	16.7%
Unaprjeđenje prometne povezanosti s okolnim mjestima	0.0%	0.0%	16.7%	38.9%	44.4%
Financijska pomoć za pokretanje vlastitog obrta, OPG-a ili startupa	0.0%	11.1%	11.1%	38.9%	38.9%
Osiguravanje mjesta u dječjem vrtiću	0.0%	0.0%	22.2%	22.2%	55.6%
Prihvatljiva cijena dječjeg vrtića	0.0%	0.0%	16.7%	27.8%	55.6%
Financijska pomoć za novorođeno dijete	0.0%	0.0%	5.6%	44.4%	50.0%

Kada ih se u otvorenom pitanju pitalo za neke druge vrste potpora ili mjera koje smatraju važnima, a koje nisu bile navedene u anketi, mladi su naveli odgovore poput poboljšanja zabavnih sadržaja za mlade, davanja novca učenicima/ama za knjige i ostali pribor, veće plaće, veće mogućnosti za pronalazak posla ili osiguravanje potpora za pokretanje vlastitog, stipendija i financijske podrške učenicima/ama. Uz to, naveli su važnost pitanja mentalnog zdravlja, sigurnosti LGBTQ+ osoba, unaprjeđivanje obrazovnih prilika, informiranja mladih oko mogućnosti zapošljavanja te otvaranje sportskog igrališta.

Grad Ploče – problemi i rješenja

Usko vezano s pitanjem budućnosti mladih u Pločama vezani su i problemi s kojima se njihovi vršnjaci/kinje i oni susreću u svakodnevnom životu u gradu. Mlade koji su sudjelovali u anketi pitalo se o najčešćim problemima i o tome kako su oni osobno pristupili rješavanju uočenih problema. Shodno tome, ispitanicima je bilo ponuđeno petnaest potencijalnih problema s kojima su se mogli susresti u svom okruženju, a dodatno im je ostavljena i mogućnost da sami navedu neki specifični problem. Od ponuđenih odgovora, najviše ispitanika/ca istaknulo je nezaposlenost, njih 76.8%. Usko vezano uz nezaposlenost je i nizak životni standard koji kao problem mladih u Pločama navodi njih 63%. Nakon toga, nešto manje od 61% ispitanika/ca kao probleme prepoznaje nedostatak interesa za društvena zbivanja te ovisnost o 'lakim' drogama. Više od polovice, njih 54.5%, smatra kako postoji problem ovisnosti o kockanju i klađenju, a njih 53.6% istaknulo je i ovisnost o alkoholu. Problem stanovanja prepoznaje nešto manje od polovice ispitanika/ca, njih 47.9%. Slijede problemi s mentalnim zdravljem te vršnjačkim nasiljem, a ovisnost o 'teškim' drogama istaknulo je čak 37.4% ispitanika. Tri oblika nasilja, obiteljsko, on-line i seksualno, ističe između 20 i 30% mladih. To ukazuje da skoro svaki treći ispitanik/ca u svojoj okolini prepoznaje obiteljsko nasilje, a skoro svaki četvrti seksualno. Najmanji postotak mladih kao problem mladih u Pločama prepoznaje krađe, njih 13.7%. U kategoriji 'ostalo' pojedini ispitanici/ce su kao problem naveli i pušenje, nedostatak sportskih sadržaja, a jedan ispitanik ponovio je problem kockanja.

Tablica 4. Problemi s kojima se mladi u Pločama suočavaju

Prema tvom mišljenju, s kojim se problemima mladi u gradu Pločama suočavaju?	%
Nezaposlenost	76.8%
Nizak životni standard	63.0%
Nedostatak interesa za društvena zbivanja	60.7%
Ovisnost o "lakim" drogama	60.7%
Ovisnost o kockanju i klađenju	54.5%
Ovisnost o alkoholu	53.6%
Problem stanovanja	47.9%
Problemi mentalnog zdravlja	44.5%
Vršnjačko nasilje	40.8%
Ovisnost o "teškim" drogama	37.4%
Obiteljsko nasilje	29.9%
On-line nasilje	28.4%
Uništavanje javnih dobara	25.1%
Seksualno nasilje	22.3%
Krađa materijalnih dobara	13.7%

Kako bi se ustvrdilo na koji se način mladi odnose prema problemima koje prepoznaju u gradu, pitalo ih se o tome na koji način su se prema njima postavili. Iako postoci u prethodnom pitanju ukazuju na to da veliki dio mladih prepoznaje razne probleme u svojoj okolini, tek manji dio njih je kontaktirao nekoga u vezi tih problema. Najveći dio ispitanika, njih 85.3% nije nikoga kontaktirao. Dio njih, 16.1%, smatra kako su neke od problema koje su primijetili u svojoj okolini riješili sami. Za sve ostale pojedine načine rješavanja problema odlučilo se manje od 5% ispitanika/ca. Tako je samo 4.7% njih kontaktiralo nadležne institucije, gradsku upravu njih 2.8%, a isti postotak je kontaktirao i organizacije civilnog društva. U konačnici, tek nešto manje od 2% ispitanika je kontaktiralo lokalne medije s ciljem rješavanja problema u zajednici.

Gotovo polovica mladih je kao problem s kojim se mladi susreću u Pločama navela pitanje mentalnog zdravlja, što ukazuje na važnost ovog problema. S obzirom na proglašenje COVID-19 pandemije 2020. godine i stres koji je izvanredna situacija donijela mladima, u idućem se pitanju željelo ispitati kako su se mladi osjećali u prethodnih šest mjeseci. Pri tome, najviše zabrinjava podatak da gotovo 18% mladih u proteklih šest mjeseci nikada nije osjećalo da način na koji društvo funkcionira ima smisla za njih, a isto toliko ih nije imalo osjećaj da su ljudi u suštini dobri. Gotovo 15% mladih se u proteklih šest mjeseci nije osjećalo kao da je život smislen i da oni imaju svrhu, a 14.2% je onih koji u tih šest mjeseci niti jednom nisu osjećali kao da su proživjeli iskustva zbog kojih su se razvili i postali bolje osobe. Njih 12.8% se nije osjećalo kao da je društvo u kojem žive dobro i prihvaćajuće za njih i druge, da ne pripadaju zajednici i da u njoj nisu prihvaćeni osjećalo se njih 10%, dok 9.4% u proteklih šest mjeseci nikada nije osjećalo da doprinosi društvu u kojemu žive. Da se nikada ne nose dobro s obavezama naglasilo je njih 9%. Nadalje, 8.5% se u spomenutom razdoblju nikada nije osjećalo kao da su zadovoljni s većinskim aspektom svoje osobnosti ili sretno. Slobodnim da izraze svoje mišljenje i ideje nikada se nije osjećalo njih 7.1%, a da s bliskim ljudima imaju dobre odnose u kojima ima razumijevanja nije osjećalo njih 5.7%. Ovi podaci sugeriraju da postoji značajan broj mladih ljudi koji u proteklih šest mjeseci nisu imali pozitivnih iskustava u svom okruženju te im je potrebno osigurati podršku.

Tablica 5. Kako su se mladi osjećali u proteklih šest mjeseci

U proteklih 6 mjeseci, koliko često si se osjećao/la...	Nikad	Jednom ili dvaput u tom razdoblju	Jednom tjedno	Nekoliko puta tjedno	Gotovo svaki dan	Svaki dan
...da si proživio iskustva zbog kojih si se razvio i postao bolja osoba?	14.2%	41.0%	15.1%	11.8%	11.8%	6.1%
...da s tebi bliskim ljudima imaš dobre odnose u kojima ima razumijevanja?	5.7%	9.9%	9.9%	18.9%	31.6%	24.1%
...da se dobro nosiš sa svakodnevnim obavezama?	9.0%	11.3%	15.6%	21.7%	29.7%	12.7%
...da ti je život smislen i da imaš svrhu?	14.6%	11.3%	9.9%	14.2%	25.5%	24.5%
...da si zadovoljan s većinom aspekata svoje osobnosti?	8.5%	9.4%	14.2%	19.3%	26.4%	22.2%
...slobodno izraziš svoje mišljenje i ideje?	7.1%	9.9%	15.6%	15.1%	21.2%	31.1%
...da način na koji društvo funkcionira ima smisla za tebe?	17.9%	18.9%	15.6%	22.2%	15.6%	9.9%
...da su ljudi u suštini dobri?	17.9%	21.7%	20.3%	19.3%	12.3%	8.5%
...da je društvo u kojem živiš dobro i prihvaćajuće za tebe i druge ljude?	12.7%	18.9%	16.5%	18.9%	15.1%	17.9%
...da pripadaš zajednici i da si u njoj prihvaćen?	9.9%	9.9%	11.8%	13.7%	27.8%	26.9%
...da na bilo koji način doprinosiš društvu u kojem živiš?	9.4%	15.1%	12.3%	23.6%	22.6%	17.0%
...sretno?	8.5%	6.6%	10.4%	19.3%	30.2%	25.0%

Mladi i slobodno vrijeme

Za razvoj mladih ljudi te njihovu socijalizaciju iznimno je važno i njihovo sudjelovanje u različitim udruženjima te aktivnostima slobodnog vremena. Shodno tome, nastojalo se ispitati jesu li mladi u Pločama aktivni u različitim udruženjima i aktivnostima kako bi se dobila slika gdje provode svoje slobodno vrijeme te koliko je njih uopće aktivno u svojoj lokalnoj zajednici. Prvim se pitanjem htjelo vidjeti koliko su mladi aktivni u različitim oblicima udruživanja u društvu u kojem žive. Najveći broj mladih, njih 38.2% aktivno je u sportskom klubu ili sličnom obliku udruživanja, a zatim u vjerskoj organizaciji, udruzi ili skupini i to njih 15.1%. Njih 11.8% aktivno je u volonterskoj ili humanitarnoj organizaciji, udruzi ili skupini. Ovo su ujedno i jedina tri oblika udruženja u kojima je aktivno više od 10% ispitanika/ca. Više od 5% ih sudjeluje u organizaciji, udruzi ili skupini mladih, u studentskom zboru te kulturnoj ili umjetničkoj organizaciji, skupini ili udruzi. Svi ostali oblici udruživanja privlače manje od 5% ispitanika/ca. U političkoj stranci aktivno je njih 4.7%, slijede organizacije, udruge ili skupine za zaštitu okoliša ili prava životinja te one koje

se bave zaštitom nekih od prava (ljudskih, radničkih, ženskih). Najmanje mladih sudjeluje u mirotvornim organizacijama, udrugama ili skupinama te u sindikatu. Dio ispitanika/ca naveo je i neke druge aktivnosti u sklopu opcije 'ostalo' te su tamo naveli odgovore poput druženja s prijateljima, košarke, teretane, hobija, čišćenja mora s prijateljima i obitelji te slično.

Tablica 6. Aktivnost mladih u različitim oblicima udruživanja

Jesi li u svoje slobodno vrijeme aktivan/na u nekom od navedenih oblika udruženja?	%
Sportski klub i slično	38.2%
Vjerska organizacija, udruga ili skupina	15.1%
Volonterska ili humanitarna organizacija, udruga ili skupina	11.8%
Organizacija, udruga ili skupina mladih	8.5%
Studentski zbor	6.1%
Kulturna ili umjetnička organizacija, udruga ili skupina	6.1%
Politička stranka	4.7%
Organizacija, udruga ili skupina za zaštitu prava (ljudskih, radničkih, ženskih)	3.3%
Organizacija, udruga ili skupina za zaštitu okoliša ili zaštitu prava životinja	3.3%
Mirotvorna organizacija, udruga ili skupina	2.8%
Sindikato	1.4%

Kako mladi provode slobodno vrijeme van okvira raznih oblika udruženja ispitalo se kroz procjenu učestalosti bavljenja pojedinima aktivnostima u slobodno vrijeme. Ovi rezultati su prikazani u tablici 7. Mladi tako najviše slobodno vrijeme provode slušajući glazbu, surfajući internetom, u druženju s prijateljima, u obavljanju kućnih i obiteljskih poslova te u druženju s obitelji. S druge strane, u svoje slobodno vrijeme najmanje putuju izvan granica Hrvatske (uključujući BiH i Crnu Goru), posjećuju Gradsku knjižnicu, se bave društveno korisnim radom te odlaze na kulturna događanja.

Tablica 7. Provođenje slobodnog vremena

Koliko često se u slobodnom vremenu baviš sljedećim aktivnostima?	Nikada	Rijetko	Povremeno	Često	Prilično često
Slušam glazbu	0.5%	1.4%	11.3%	27.8%	59.0%
Surfam internetom	0.5%	2.4%	11.3%	30.2%	55.7%
Družim se s prijateljima/cama	0.9%	3.8%	19.3%	34.0%	42.0%
Družim se s obitelji	2.8%	7.1%	22.2%	31.6%	36.3%
Obavljam kućne i obiteljske poslove	1.4%	5.2%	21.7%	35.4%	36.3%
Idem u kafiće	6.6%	10.4%	25.5%	21.2%	36.3%
Gledam filmove i serije	3.3%	14.2%	37.7%	20.3%	24.5%
Bavim se sportskim aktivnostima	7.5%	24.5%	30.7%	17.9%	19.3%

Putujem unutar granica Republike Hrvatske	4.7%	23.1%	35.8%	21.7%	14.6%
Igram video igre (na računalu, mobitelu, konzoli)	24.5%	27.8%	18.4%	15.1%	14.2%
Bavim se vjerskim aktivnostima (odlazim na misu, propovijedi, druženja)	17.9%	26.9%	22.6%	19.3%	13.2%
Idem u noćne klubove	32.1%	25.5%	19.8%	9.9%	12.7%
Posjećujem sportska događanja	16.0%	30.2%	28.8%	12.7%	12.3%
Idem na koncerte	22.2%	28.3%	27.4%	12.7%	9.4%
Čitam knjige	27.4%	33.5%	21.2%	9.4%	8.5%
Bavim se kreativnim radom (slikam, sviram, glumim i sl.)	28.3%	28.3%	23.6%	12.7%	7.1%
Putujem izvan granica Republike Hrvatske (ne uključujući BiH i Crnu Goru)	33.5%	33.5%	20.8%	8.5%	3.8%
Posjećujem Gradsku knjižnicu	50.5%	27.8%	15.1%	3.8%	2.8%
Bavim se društveno korisnim radom (volontiram, sudjelujem u radu udruga, sudjelujem u humanitarnim aktivnostima)	42.0%	35.8%	16.5%	3.8%	1.9%
Posjećujem kulturna događanja (izložbe, predstave)	36.8%	37.3%	21.2%	3.3%	1.4%

Nadalje, mlade se pitalo i da iskažu zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo, dostupnim sadržajima u gradu. Prikazani odgovori odnose se na zbroj mladih koji su označili odgovore pod opcijom 'donekle sam nezadovoljan' i 'u potpunosti nezadovoljan'. Njih 25% donekle i u potpunosti je nezadovoljno sportskim sadržajima koji se nude u gradu, dok je 33% donekle ili u potpunosti nezadovoljno sportskim aktivnostima koje su na raspolaganju građanima. Kulturnim sadržajem poput izložbi ili predstava nezadovoljno je 39.2% ispitanika/ca, a kulturnim aktivnostima je nezadovoljno njih 35.4%. Da su nezadovoljni društveno korisnim aktivnostima odgovorilo je njih 33.5%. Zabavnim sadržajima poput koncerata i raznih zabavnih manifestacija nezadovoljno je 41% mladih, a zabavnim aktivnostima kao što su izlasci ili grupne aktivnosti je nezadovoljno njih 37.3%. Njih 16.5% nezadovoljno je vjerskim sadržajima u gradu, dok ih je 32.1% nezadovoljno edukativnim sadržajem, koji uključuje i formalne i neformalne oblike obrazovanja. S druge strane, treba istaknuti da je s aktivnostima i sadržajima donekle i u potpunosti zadovoljno između 16 i 35% mladih, ovisno o pojedinoj aktivnosti ili sadržaju. U većini ponuđenih opcija najveći dio ispitanika je niti zadovoljan, niti zadovoljan s ponuđenim. Može se iščitati da mladi nisu u potpunosti nezadovoljni, ali postoji znatan prostor za napredak kako bi se ispunilo njihova očekivanja i potrebe.

Tablica 8. Zadovoljstvo sadržajima i aktivnostima u Pločama

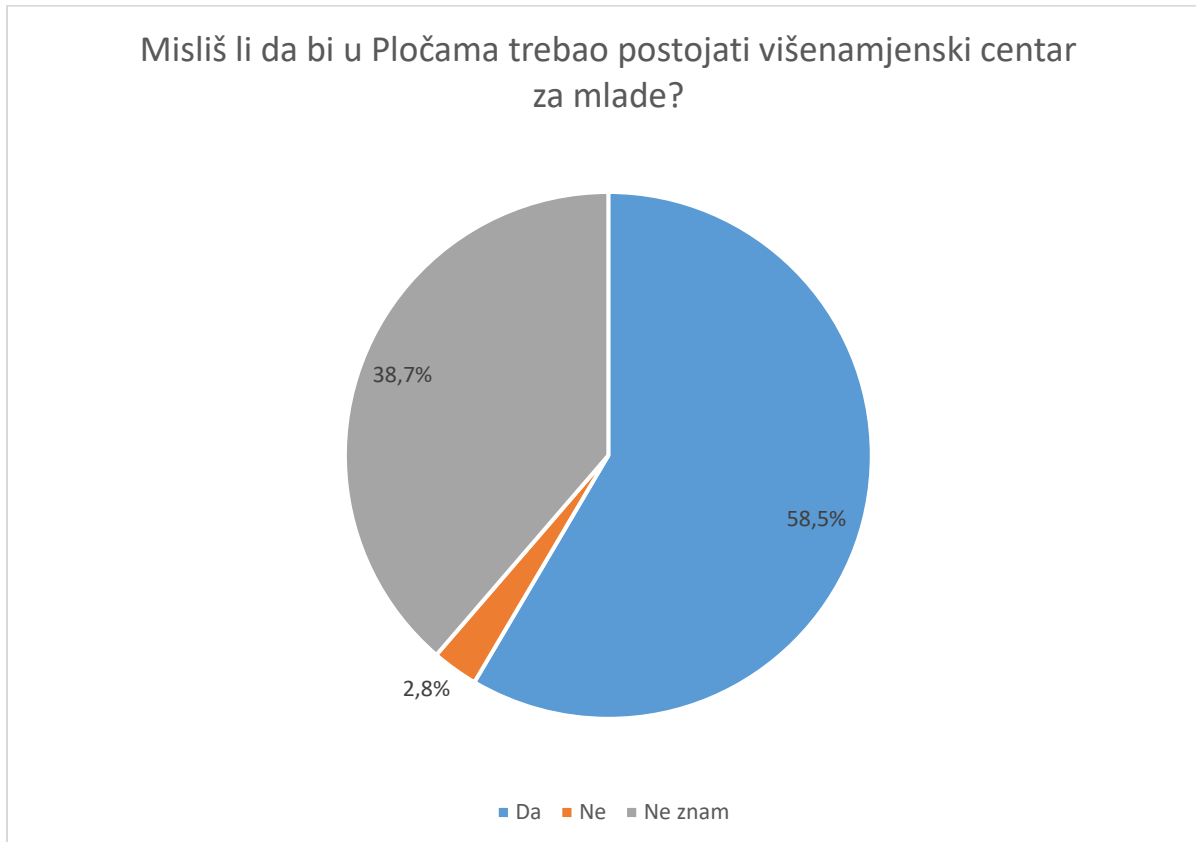
Koliko si zadovoljan/na pojedinima sadržajima/aktivnostima u Pločama?	U potpunosti nezadovoljan/a	Donekle sam nezadovoljan/a	Niti sam zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a	Donekle sam zadovoljan/a	U potpunosti sam zadovoljan/a
Sportski sadržaji (utakmice, natjecanja)	13.2%	11.8%	39.2%	26.4%	9.4%
Sportske aktivnosti (rekreacija, treninzi)	17.0%	16.0%	36.8%	20.8%	9.4%
Kulturni sadržaji (izložbe, predstave)	16.5%	22.6%	42.9%	13.7%	4.2%
Kulturne aktivnosti za građane (radionice, tečajevi)	18.4%	17.0%	46.7%	14.2%	3.8%
Zabavni sadržaji (koncerti, manifestacije)	27.4%	13.7%	32.5%	19.8%	6.6%
Zabavne aktivnosti (izlasci, grupne aktivnosti)	28.3%	9.0%	32.1%	20.3%	10.4%
Vjerski sadržaji	11.8%	4.7%	49.5%	20.3%	13.7%
Edukativni sadržaji (formalni i neformalni oblici obrazovanja)	17.5%	14.6%	51.9%	11.8%	4.2%
Društveno korisne aktivnosti (volontiranje, sudjelovanje u radu udruga, sudjelovanje u humanitarnim aktivnostima)	17.5%	16.0%	47.2%	14.2%	5.2%

Vezano uz sadržaje i teme koje zanimaju mlade, mogu se izdvojiti i neke stvari navedene u dijelu upitnika koji im je ponudio da izraze nešto što upitnik nije obuhvatio, a da oni smatraju važnim. Mladi su tako istaknuli brojne teme, uključujući nedostatak parkova za pse, otvaranje odbojkaškog kluba i podržavanje ostalih sportskih aktivnosti, nedostatak zabavnih sadržaja za mlade, uključujući koncerte i kino dvorane. Naglasili su i veću potrebu za prihvaćanje manjina, kako vjerskih manjina, tako i LGBTQ+ osoba. Uz to, mladi su iskazali potrebu za obrazovnim sadržajima i otvaranjem dodatnih radnih mjesta kako bi se podignula mogućnost zapošljavanja. Naglašena je i važnost udruga te promoviranje istih prema mladima, posebice vezano uz probleme depresije i anksioznosti.

Iduće se pitanje odnosilo na informiranost mladih o udrugama mladih i za mlade u gradu Ploče. Pri tome, samo je 6.6% ispitanika/ca navelo kako zna za postojanje ovih udruga, a udruge za koje su navodili da ih poznaju su udruge Vita, Radost, Leptirići, udruga studenata, udruga mladih Stabilna, udruga mladih Ploče, udruga mladih Nova, Savjet mladih, udruga za očuvanje tradicionalnih vrijednosti Rogotin, udruga branitelja, vjerska udruga Vis, Crveni križ i Frama. One koji su naveli da znaju za postojanje udruga pitalo se i da procjene koliko oni sami sudjeluju u radu udruga mladih i za mlade. Ponuđeni su im odgovori u rasponu od jedan, koji je označavao 'nikada' do pet koji je označavao 'vrlo često'. Njih devet je navelo da ne sudjeluju nikada, njih dvoje da sudjeluju rijetko te troje da sudjeluju često.

Da postoji prostor za napredak u ponudi aktivnosti i sadržaja za mlade vidljivo je i u odgovorima mladih o potrebi postojanja višenamjenskog centra za mlade. Da je u Pločama potreban takav centar za mlade smatra nešto manje od 60% mladih koji su ispunili anketni upitnik, njih 38.7% navelo je da ne zna, a samo 2.8% da nije potreban. Moguće objašnjenje za visok udio onih koji ne znaju treba li postojati centar za mlade može biti taj što mladi zapravo nisu upoznati s time što takav centar podrazumijeva te se stoga nisu mogli niti odlučiti.

Grafikon 9. Postojanje višenamjenskog centra za mlade

Nastavno na to, upitnikom se htjelo utvrditi kakve aktivnosti mladi misle da bi takav centar trebao nuditi. Mladi su pokazali veliku razinu zainteresiranosti za sve sadržaje koji su bili predloženi kao aktivnosti u okviru centra za mlade. Za sve ponuđene aktivnosti, osim za književne večeri, više od 70% ispitanika/ca smatra da bi ih centar trebao nuditi donekle ili puno. Njih najviše, 84.4%, smatra da donekle i puno takav centar treba nuditi opciju igranja društvenih igara i sportske aktivnosti, nakon čega slijedi njih 79.7%, koji smatraju da bi se u sklopu centra trebale nuditi usluge informiranja u području obrazovanja i zapošljavanja. Video i filmske radionice takav bi centar trebao nuditi prema 78.8% mladih, dok bi prema njih 78.3% trebao imati opciju savjetovanja za mlade. Nešto malo više od 70% njih smatra da bi ovakav centar trebao nuditi različite radionice (umjetničke, tehničke, računalne ili Internet radionice te radionice na temu financijske pismenosti), kao i da bi trebao nuditi tribine o aktualnim temama društva i mladih. Oko 62% ispitanika/ca smatra kako bi takav centar trebao imati književne večeri, što može biti pomalo iznenađujuće s obzirom na odgovore vezano uz čitanje knjiga i posjete Gradskoj knjižnici koje su mladi u Pločama iskazali kada ih se pitalo o tome kako provode svoje slobodno vrijeme. Međutim, isto tako treba uzeti u obzir da je, kada se gleda samo opcija „puno“, ovu aktivnost odabralo samo 16% ispitanika tj. najmanje od svih ponuđenih aktivnosti.

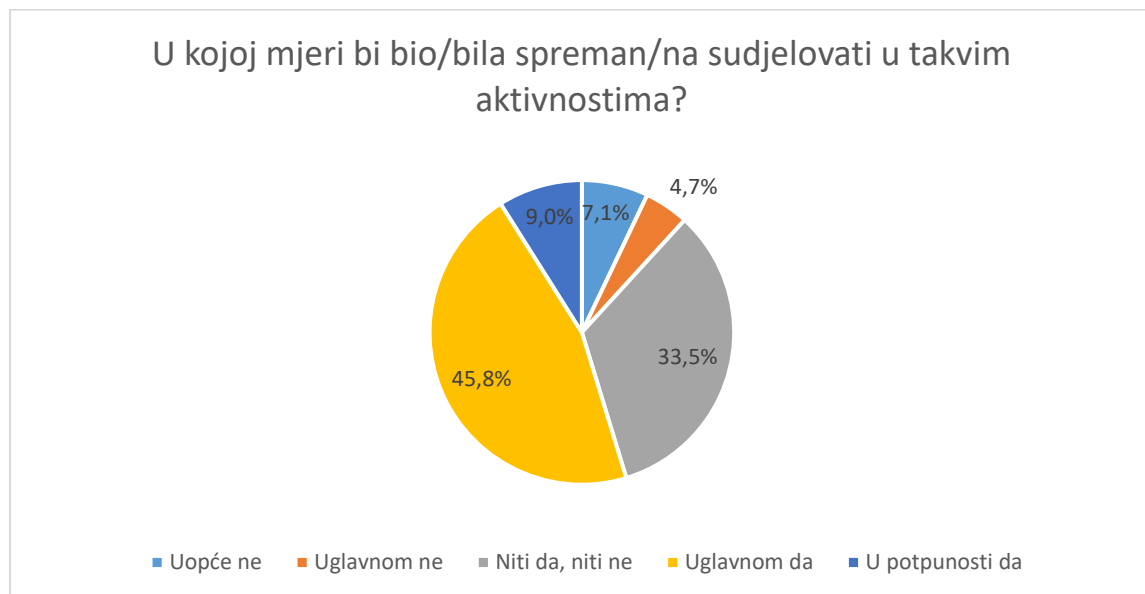
Tablica 9. Aktivnosti koje bi višenamjenski centar za mlade trebao nuditi

Kad bi postojao takav centar, u kojoj mjeri bi trebao nuditi sljedeće aktivnosti?	Nimalo	Malo	Donekle	Puno	Ne znam
Književne večeri	12.3%	15.1%	46.2%	16.0%	10.4%
Društvene igre	4.7%	2.8%	29.7%	54.7%	8.0%
Video i filmske radionice	4.7%	8.5%	30.7%	48.1%	8.0%
Tehničke radionice	7.1%	11.3%	43.9%	27.8%	9.9%
Računalne/Internet radionice	5.2%	10.4%	37.3%	37.3%	9.9%
Umjetničke radionice	6.6%	8.5%	36.3%	38.2%	10.4%
Tribine o aktualnim temama društva i mladih	4.2%	11.8%	26.9%	46.2%	10.8%
Različita savjetovališta za mlade	4.2%	6.1%	27.4%	50.9%	11.3%
Usluge informiranja u području obrazovanja i zapošljavanja	4.2%	3.8%	26.9%	52.8%	11.8%
Sportske aktivnosti	3.8%	5.2%	24.5%	59.9%	6.6%
Radionice na temu financijske pismenosti	3.3%	12.3%	29.7%	43.9%	10.8%

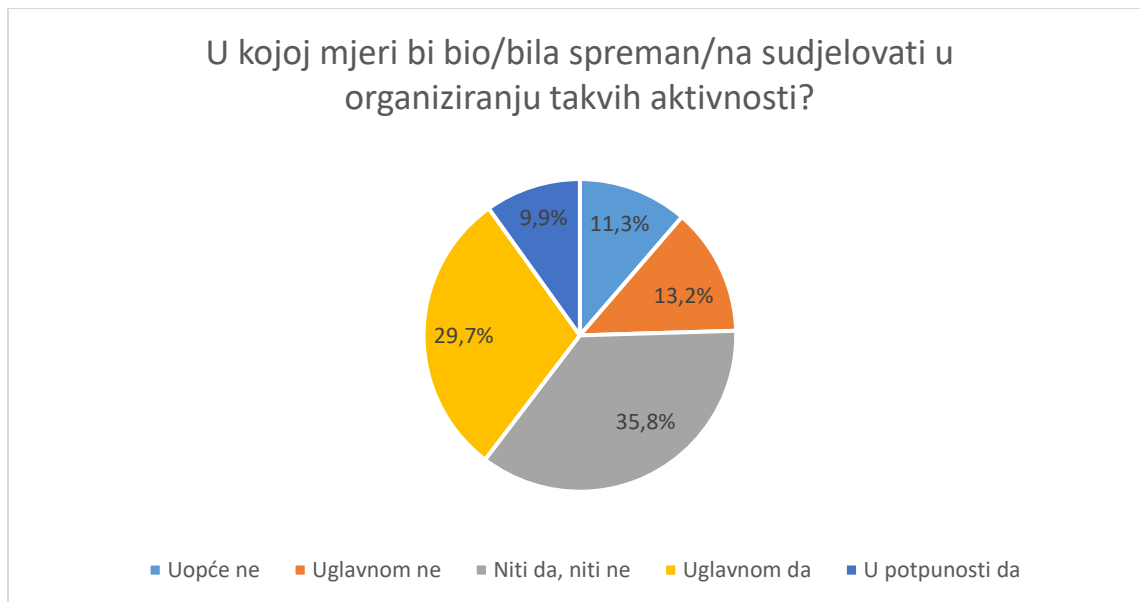
Vezano uz osobni interes za uključivanje u ove aktivnosti koje bi se provodile u centru za mlade, većina ispitanika/ca, njih 54.7%, navodi da bi uglavnom i u potpunosti bili/e spremni sudjelovati u tim

aktivnostima. Nešto manje od 40% ispitanika/ca bi bilo uglavnom i u potpunosti spremno sudjelovati u organizaciji ovih aktivnosti kako bi se one održavale i nudile drugim mladima. U oba slučaja ostaje i velik udio neodlučnih koje bi se potencijalno moglo privući kvalitetnim aktivnostima. Ipak, značajan udio onih koji su spremni sudjelovati te onih koji su spremni sudjelovati u organiziranju aktivnosti predstavlja dobru bazu ako bi se grad odlučio pokrenuti ovakav sveobuhvatan projekt s ciljem zadovoljavanja potreba mladih.

Grafikon 10. Spremnosti sudjelovanja u predloženim aktivnostima

Grafikon 11. Spremnost organiziranja predloženih aktivnosti

Informiranje

Na koji način mladi dolaze do informacija vezano uz sadržaje i aktivnosti koje se nude mladima u Pločama ispitano je u posljednjoj cjelini anketnog upitnika. Početno treba istaknuti da niti jedan od ponuđenih izvora informiranja ne koristi više od polovice ispitanika/ca, a tek njih četiri koristi više od 40%. Gotovo polovica mladih informira se putem web stranica gradskih ustanova, a nešto manje i putem njihovih društvenih mreža. Idući najčešći izvor informacija mladima su objave na lokalnim portalima, a nakon čega se oslanjaju na osobne kanale. Najmanje se informiraju osobnim dolascima u gradske ustanove ili kontaktiranjem istih telefonom ili putem e-maila. Pod opciju ostalo manji je broj mladih, njih sedmero, naznačilo kako se ne informiraju ni na koji način.

Tablica 10. Izvori informiranja mladih u Pločama

Na koji način se informiraš o temama vezanim za mlade te mogućnostima i sadržajima koji se nude mladima u Pločama?	%
Putem web stranica gradskih ustanova	49.5%
Putem društvenih mreža gradskih ustanova	44.3%
Putem objava na lokalnim portalima	42.0%
Osobnim kanalima (obitelj, prijatelji)	42.0%
Putem društvenih mreža lokalnih organizacija civilnog društva (udruga i sl.)	18.4%
Informativnim materijalima (plakati, letci, brošure)	15.6%
Slušam lokalni radio	14.6%
Putem web stranica lokalnih organizacija civilnog društva (udruga i sl.)	10.8%
Osobnim dolaskom u gradske ustanove	4.2%
Kontaktiranjem gradskih ustanova (telefonom, e-mailom)	3.3%

Ispitanicima/ama se ponudilo i da navedu koje načine informiranja smatraju najboljima za informiranje mladih. Bili su im ponuđeni gotovo isti načini informiranja iz prethodnog pitanja. Iako rezultati nisu u potpunosti isti, vidljivo je kako mladi smatraju najboljima načine informiranja koje i sami koriste. Tako njih najviše smatra da se mladi trebaju informirati na društvenim mrežama i web stranicama gradskih ustanova, kao i putem objava na lokalnim portalima. Slijede osobni kanali, ali i društvene mreže lokalnih organizacija civilnog društva. Iako se nešto manji broj informira putem informativnih materijala, njih 25.5% naznačilo ih je kao najbolji način za informiranje mladih.

Tablica 11. Najbolji načini informiranja mladih

Prema tvom mišljenju, na koje je načine najbolje informirati mlade?	%
Putem društvenih mreža gradskih ustanova	59.9%
Putem web stranica gradskih ustanova	47.6%
Putem objava na lokalnim portalima	41.5%
Osobnim kanalima (obitelj, prijatelji)	30.7%
Putem društvenih mreža lokalnih organizacija civilnog društva (udruga i sl.)	27.8%
Informativnim materijalima (plakati, letci, brošure)	25.5%
Putem lokalnog radija	22.6%
Putem web stranica lokalnih organizacija civilnog društva (udruga i sl.)	19.3%
Informiranjem u gradskim ustanovama	5.7%

Zaključak i preporuke

Istraživanje potreba mladih u Pločama s ciljem prikupljanja podataka za potrebe informirane i kvalitetne izrade lokalnog programa za mlade obuhvatilo je 212 mladih koji su ispunili anketni upitnik. Pri tome, treba još jednom istaknuti da najviše ispitanika dolazi iz redova srednjoškolaca te podatke treba promatrati u tom kontekstu.

Kao jedan od najvećih problema istaknutih u ovom upitniku jest broj mladih koji namjeravaju otići iz Ploča - njih 83% kada se govori o idućih pet godina, te čak 90.1% kada se radi o idućih 10. Kao glavne razloge za takvu odluku, mladi su naveli nedostatak prilika za daljnje obrazovanje i usavršavanje, ali i nedostatak zabavnih sadržaja. Isto tako, istaknuta je i nemogućnost pronalaska posla, pri čemu treba uzeti u obzir dobnu strukturu uzorka zbog koje je ovo pitanje potencijalno i manje prepoznato u ovom upitniku jer se još nisu našli na tržištu rada. Da mladi, čak i kad govorimo prvenstveno o srednjoškolcima, prepoznaju egzistencijalne probleme vidljivo je i pri prepoznavanju glavnih problema mladih u Pločama pri čemu su najviše navodili nezaposlenost i nizak životni standard.

Vidljivo je to i kod odabira mjera koje bi potencijalno utjecale na njihove odluke o odlasku/ostanku. Tako ističu važnost financijske pomoći za novorođeno dijete, prihvatljive cijene vrtića i osiguravanje mjesta u vrtićima, te financijsku pomoć za pokretanje vlastitog posla i za gradnju stambenog objekta.

Uz spomenute probleme na koje u mladi ukazali u ovom upitniku, posebno se zabrinjavajućim čini veliki broj mladih koji prepoznaju 'lake' i 'teške' droge kao problem mladih u Pločama, kao i kockanje, alkohol, različite oblike nasilja i poteškoće s mentalnim zdravljem. Da za znatan dio mladih postoji potreba za fokusom na mentalno zdravlje pokazuje se i kroz samoprocjenu vlastitih osjećaja u posljednjih šest mjeseci. Tu može biti važan i socijalizacijski aspekt koji se može unaprijediti uz kvalitetniju organizaciju

slobodnog vremena mladih, a znatan udio ispitanih u tom pogledu istaknuo je kako bi Pločama bio potreban centar za mlade u okviru kojeg bi se takve aktivnosti organizirale.

Preporuke:

- Raditi na jačanju suradnje između Grada i udruga mladih i za mlade s ciljem informiranja mladih o postojanju udruga i njihovog područja djelovanja te njihovog snažnijeg uključivanja u rad udruga. Jačanje suradnje s udrugama treba voditi i informiranom donošenju odluka vezano uz mlade te bi sadržaje namijenjene mladima trebalo kreirati na prepoznatim potrebama mladih.
- U suradnji s udrugama mladih i za mlade, te samim mladima, razmotriti mogućnost otvaranja centra za mlade koji funkcionira na principu co-managementa, na način da su mladi uključeni u izradu, odabir i provedbu sadržaja i aktivnosti koje se u sklopu centra odvijaju.
- Iskazani interes mladih te razina uključivanja u aktivnosti u zajednici sugeriraju da je potrebno osigurati informiranje mladih o mogućnostima provođenja slobodnog vremena koje su im na raspolaganju. Vezano uz pojedine sadržaje, potrebno je organizirati i poticati organizaciju zabavnih i kulturnih sadržaja za mlade, ali i omogućiti mladima da samostalno organiziraju ovakva događanja. Uz zabavne i kulturne sadržaje, potrebno je osigurati infrastrukturu u javnom prostoru namijenjenu sportskim aktivnostima i osnaživati udruge koje se bave mladima i sportom.
- Nužno je osigurati sustavnu podršku i informiranje mladih na temu nasilja, te kanale kojima mogu na siguran način prijaviti slučajeve nasilja u svojoj okolini. Uz to, važno je omogućiti podršku u području mentalnog zdravlja za mlade kroz otvaranje savjetovališta i podržavanje udruga koje se bave tom temom, kao i raditi na destigmatizaciji teme mentalnog zdravlja. Također, potrebno je kontinuirano podržavati ili organizirati programe intervencije i prevencije ovisničkih ponašanja mladih, s obzirom da su različiti oblici ovisnosti prepoznati kao značajan problem u zajednici.
- Potrebno je poticati dostupnost sadržaja mladima s manje mogućnosti i podržati udruge koje se bave ovom skupinom mladih. Nadalje, nužno je osigurati mladima s invaliditetom infrastrukturu potrebnu za sudjelovanje u prostorima u nadležnosti Grada, kao i unaprijediti inkluzivnost različitih skupina mladih kroz podršku udrugama koje se bave ovom temom te organizirati ili osigurati podršku aktivnostima koje promiču inkluzivnost.
- U skladu s mogućnostima i mehanizmima koje lokalna vlast ima na raspolaganju raditi na kreiranju povoljnije poduzetničke klime i stvaranju novih radnih mjesta kako bi se mladima osigurala financijska stabilnost i unaprijedila kvaliteta života. S obzirom da je pitanje zaposlenja istaknuto kao iznimno važno u različitim dijelovima ankete, potrebno je omogućiti stvaranje poticajne

poduzetničke klime kroz edukacije namijenjene mladima, podržavanje udruga koje se bave poduzetničkim kompetencijama mladih ili kroz omogućavanje prostora za rad mladima (co-working spaces).

- S ciljem osiguravanja veće kvalitete života i povezanosti potrebno je unaprijediti različite aspekte života mladih. Osigurati bolju prometnu povezanost u skladu s ovlastima i mogućnostima lokalne samouprave (npr. sufinanciranjem javnog prijevoza za mlade s posebnim naglaskom na povezivanje s okolnim mjestima). Osim toga, mladi su iskazali da su nužne potpore vezane uz osnivanje obitelji te je potrebno kreirati povoljnije uvjete za mlade obitelji u pogledu dostupnosti dječjih vrtića (broj mjesta i financijska dostupnost) i sadržaja za njihovu djecu, kao i osigurati izdašnije financijske potpore za novorođeno dijete. U konačnici, lokalna samouprava treba razmotriti raznovrsnije mogućnosti rješavanja stambenog pitanja mladih koje su im na raspolaganju, a primjerene su lokalnom kontekstu.

Popis literature

Gvozdanović, A., Ilišin, V., Adamović, M., Potočnik, D., Baketa, N., i Kovačić, M. (2019). *Istraživanje mladih u Hrvatskoj 2018./2019.* Friedrich Ebert Stiftung.

Ilišin, V., i Spajić-Vrkaš, V. (Ur.). (2017). *Generacija osujećenih: Mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća.* Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.